Krääsätalous kuriin- kansalaisaloite/ **17.2.2026**

Tullin lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle

Tullin tehtävänä on valvoa EU:n ulkorajan tavaraliikennettä.

Tullin toiminta on rakentunut kaupallisen liikenteen valvonnalle, jossa toimenpiteiden vaikuttavuus on suurta kerralla tuotavien tavaramäärien ja – arvojen ollessa merkittäviä.

Suoraan EU:n ulkopuoliselta myyjältä EU:n alueella olevalle kuluttajalle myynti on sen sijaan tehokkaalle tullivalvonnalle jättimäinen haaste.

Toimivalta tulliasioissa on pääosin Euroopan unionilla, joten tärkeimmät toimenpiteet tilanteeseen puuttumiselle on tehtävä EU:n tasolla.

Yleinen tilannekuvaus

Tavaraerittäin laskettuna vuonna 2025 Suomeen saapui Tullin tilastojen mukaan 54, 5 miljoonaa verkkokaupan kautta tilattua tavaraerää, joista 40,5 miljoonaa oli suomalaisten kuluttajien tilauksia ja loput jatkoivat matkaa Suomesta muihin EU-maihin. Valtaosa tilauksista tulee Kiinasta ja on alle 150 euron hintaisia vähäarvoisia lähetyksiä. Kasvu edellisvuoteen oli +69,0 %. Kiinan osuus kaikesta verkkokauppatuonnista oli 98,5 %, kun vielä vuonna 2021 vastaava luku oli 33,9 %. Kiinasta tuotujen tavaralähetysten keskimääräinen arvo vuonna 2025 oli 5,61 euroa. Suosituimpia tuoteryhmiä olivat tekstiilit, muovituotteet ja elektroniikka. Yhdellä tavaraerällä tarkoitetaan saman tullinimikkeen alaisia tuotteita, esimerkiksi naisten t-paitoja. Yksi tavaraerä voi sisältää useamman kappaleen saman nimikkeen tuotteita. EU:n ulkopuolisista verkkokaupoista saapuu Suomeen vuosittain siis useita kymmeniä miljoonia yksittäisiä tuotteita.

Suuresta määrästä huolimatta verkkokauppalähetysten osuus Suomen koko tuonnin arvosta EU:n ulkopuolelta oli vain noin yksi prosentti. Paitsi lähetysten määrä, myös lähetysten luonne on muuttunut. Aiemmin suurin osa kolmansista maista saapuvista lähetyksistä oli osoitettu yrityksille. Vuonna 2024 valtaosa eli yli 90 prosenttia näistä lähetyksistä tuli yksityishenkilöille. Tällainen kehitys on asettanut Tullille uusia haasteita erityisesti tuoteturvallisuuden valvonnassa.

EU:n markkinoille tuotavien tuotteiden on täytettävä tietyt lainsäädännön vaatimukset kuluttajien turvallisuuden ja terveyden sekä ympäristön suojelemiseksi. Tulli valvoo elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden tuontia sekä EU:n sisä- että ulkokaupassa riskiperusteisesti tarkastamalla asiakirjoja ja ottamalla tavaroista näytteitä Tullilaboratorion valvontatutkimuksia varten. Käytännössä Tulli ottaa valvottavasta erästä tutkittavaksi muutaman kappaleen samaa tuotetta maahantuojan varastolta sen jälkeen, kun tuotteet ovat saapuneet maahan. Tutkittavan tuote-erän valinta perustuu riskinarviointiin. Näin esimerkiksi vaatimustenvastaisten lastenvaate-erän pääsy markkinoille voidaan estää jo maahantuontivaiheessa.

Verkkokaupan yleistymisen myötä vaatimustenvastaisia tuotteita saapuu nykyään tuhansina erillisinä lähetyksinä tuhansille eri vastaanottajille. Tällaisia määriä Tullin tai muiden markkinavalvontaviranomaisten on hyvin haasteellista tehokkaasti valvoa. Yksittäisillä tarkastuksilla saadaan vain yksittäisiä sääntöjen vastaisia tuotteita pois tavaravirrasta. Lisäksi testattava aine tai tuote kuluu tai tuhoutuu yleensä tutkimuksissa. Tutkimukset ovat myös hintavia, joten yksittäisten tuotteiden tarkastaminen ei ole järkevää viranomaisen resurssien käyttöä. Ensisijainen vastuu

tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta on lain mukaan valmistajilla, maahantuojilla ja myyjillä. Verkkokaupassa maahantuoja on se yksityishenkilö, joka on tuotteen verkkokaupasta tilannut. Jos tuote on määräysten vastainen, yksityishenkilön olisi siis oltava yhteydessä tuotteen myyjään tai valmistajaan. Ulkomaisissa verkkokauppaostoksissa tuotteen myyjä tai valmistaja sijaitsee usein EU:n ulkopuolella.

Tuoteturvallisuuden lisäksi Tulli valvoo verkossa rajoitusten alaisia ja kiellettyjä tuotteita eli esimerkiksi lääke-, huumaus- ja dopingaineita. Lääke- ja dopingaineiden helppo saatavuus yhdistettynä muiden valvottavien verkkokauppalähetysten räjähdysmäiseen kasvuun asettaa haasteita Tullin valvonnalle. Kiellettyjen tai rajoitusten alaisten tuotteiden paljastaminen verkkokauppalähetysten joukosta onkin Tullille arkipäivää. Samoin tuoteväärennöksiä löydetään jatkuvasti.

Komissio koordinoi vuoden 2025 aikana tehostettuja tullitarkastuksia keskittyen vaatimustenvastaisiin tuotteisiin, joita tilataan kolmansista maista verkkomarkkinapaikan kautta ja toimitetaan suoraan kuluttajille unioniin. Näissä vuoden 2025 aikana toteutetuissa tarkastuksissa tulli- ja markkinavalvontaviranomaiset kohdistivat EU- jäsenmaissa valvontatoimia kuluttajien tilaamiin tuotteisiin. Tammikuussa 2026 komissio tiedotti ensimmäisistä tehostettujen tarkastusten tuloksista. Valvonnan ensimmäisessä vaiheessa tarkastettiin EU- tasolla noin 20 000 lelu- ja pienelektroniikkatuotetta, joista yli puolet oli EU:n tuotestandardien vastaisia. Osa tuotteista myös testattiin laboratoriossa. Testatuista tuotteista peräti 84 % oli vaarallisia.

Halpatuonnin ongelmiin puuttuminen

Edellä kuvattu EU:n ulkopuolelta saapuvien vähäarvoisten lähetysten voimakkaasti kasvanut määrä on EU:n tulliviranomaisille suuri haaste. EU:n tulliuudistuksessa ollaan laaja-alaisesti muuttamassa verkkokauppaa koskevaa sääntelyä. Tarkoituksena on määrätä verkkoalustoille laajat velvollisuudet tullaukseen liittyen; niin verojen ja tullien maksamisen kuin tavaroiden turvallisuutta (vaatimuuksenmukaisuus) koskevan uuden lainsäädännön soveltamisen on tarkoitus aloittaa 1.7.2028, kun tullidatakeskus on otettu käyttöön. Uudistus parantaa mahdollisuuksia valvoa saapuvia tavaroita ja selkeyttää vastuurakenteita.

Lähetysten **150 euron tullittomuusrajan poistuminen** sekä uusi **kustannusperusteinen käsittelymaksu** ovat merkittäviä muutoksia. Tällä hetkellä enintään 150 €:n arvoiset tavaralähetykset ovat vielä tullittomia, mutta EU:n tullittomuusasetusta on äskettäin muutettu siten, että tuo tullittomuuden etu poistetaan ja kaikista tavaroista tulee kantaa tullia. Muutos astuu lopullisesti voimaan vasta heinäkuussa 2028 osana tulliuudistusta. Tämän viiveen vuoksi on äskettäin päätetty väliaikaisesta ratkaisusta, kiinteän 3 euron tavaraeräkohtaisen tullin kantamisesta enintään 150 euron arvoisista tavaroista jo heinäkuusta 2026 alkaen. Myös käsittelymaksu on tulossa voimaan vuoden 2026 aikana. Sen suuruudeksi on ehdotettu 2 euroa per tavaraerä.

Kolmas ja keskeisin muutos on uusi **oletetun tuoja (deemed importer) vastuu.** Muutoksessa maahantuojan velvollisuudet osoitettaisiin jatkossa kuluttajan sijasta verkkokauppa-alustalle tai myyjälle, jolloin alusta/myyjä vastaisi myös mm. tuoteturvallisuudesta. Tässä mallissa ajatuksena on, että rekisteröityneet verkkokauppatoimijat joutuvat asettamaan edustajan ja vakuudet EU-alueelle. Heillä pitää olla EU-alueella oikeushenkilö, johon ne vastuut kohdentuvat.

Tulliuudistuksen neljäs merkittävä muutos, joka toisi helpotusta viranomaisten suorittamiin valvontatoimenpiteisiin, on uuden **”etämyynnin tullivarasto”- menettelyn luominen**. Sen tarkoituksena on kannustaa verkkokauppoja lähettämään suuria määriä tuotteita erityiseen

tullivarastoon, jonka kautta tavaroita voisi toimittaa ostajille unionissa. Käsittelymaksu olisi tällöin vain 50 senttiä per tavara. Alempi käsittelymaksu olisi perusteltavissa valvonnan kulujen pienenemisellä ja sillä toivotaan olevan ohjausvaikutusta. Varastointi Euroopassa ja suuren määrän tarkastaminen edesauttaisi myös markkinavalvonnan toteuttamista. Etämyynnin tullivarastoinnin olisi tarkoitus mahdollistaa, että muutkin viranomaiset kuin tulli pääsisivät tarkastamaan varastossa olevia tavaroita. Vielä ei voida olla varmoja, ottavatko alustat varastoa käyttöön, mutta ainakin suurimmilla toimijoilla rahallinen kannuste olisi merkittävä.